

LIETUVOS ISTORIJOS INSTITUTO 2016 M. VEIKLOS ATASKAITA

Turinys:

Įvadas.....	1
Instituto mokslinio ir techninio personalo charakteristika	3
Instituto struktūra	4
Moksliniai tyrimai	5
Tarptautiškumas	10
Doktorantūra. Ryšiai su aukštosiomis mokyklomis ir dalyvavimas studijų procese	15
Socialinė ir kultūrinė plėtra. Mokslinių tyrimų sklaida visuomenėje	16
Darbuotojų mobilumas	17
Mokslo infrastruktūra	18
Finansinė Instituto būklė 2016 m.	19
Pabaiga	20
Priedas. Lietuvos istorijos instituto mokslininkų publikacijos 2016 metais	22

Įvadas

Lietuvos istorijos instituto (toliau – Institutas) misija yra plėtojant fundamentinius ir taikomuosius tyrimus tirti lietuvių tautos, Lietuvos visuomenės, jos kultūros, ūkio, valstybingumo raidą, kaupti, sisteminti ir skleisti dokumentinį ir nematerialųjį istorinį paveldą; savo tyrimų rezultatais prisidėti prie pilietinės visuomenės kūrimo, visuomenės istorinės kultūros ir kritinio diskurso formavimo, kultūrinės tapatybės išsaugojimo, kartu su universitetais rengti istorijos ir etnologijos tyrėjus, formuoti Lietuvos istorijos ir etnologijos mokslų strategiją, aktyviai dalyvauti kuriant žinių visuomenę, plėsti ryšius su tarptautine mokslinių tyrimų erdve.

Vykdydamas fundamentinius ir taikomuosius Lietuvos valstybės, visuomenės ir lietuvių tautos priešistorės, istorijos, etninės kultūros tyrimus ir eksperimentinės plėtros darbus, kaupdamas, sistemindamas, saugodamas, tirdamas ir skelbdamas archeologijos, etnografijos medžiagą ir istorijos šaltinius, Institutas įgyvendina lituanistikos prioritetą.

2016 metai Lietuvos istorijos institutui buvo baigiamieji ilgalaikių programų metai. Šių programų sėkminga baigtis pirmiausia reikšminga tuo, kad programų rezultatai parodys gebėjimą dirbti tikslingai ir efektyviai. Kita vertus, dar nebaigus įgyvendinti pirmųjų ilgalaikių programų, reikėjo rengti naujų ilgalaikių programų tematikas bei pačias programas. Atsižvelgiant į Instituto

mokslinių tyrimų kryptis, įdirbį bei Institute susitelkusių tyrėjų kompetenciją, pagrindinė strateginė tyrimų kryptis, tiek rengiant ilgalaikes, tiek institucines mokslo programas, nepasikeitė – Lietuvos visuomenės nuo seniausių laikų iki mūsų dienų raidos tyrimas. Savitu artimiausių penkerių metų Instituto tyrimų akcentu tapo Vilniaus istorijos tyrimai ir naujos Vilniaus istorijos sintezės rengimas. Atsižvelgiant į artėjantį Vilniaus miesto 700 metų jubiliejų, šiems tyrimams buvo skiriamas ir bus toliau skiriamas išskirtinis dėmesys.

Instituto veiklos sąlygos 2016 metais buvo prieštaringos. Viena vertus, finansinės veiklos sąlygos buvo gana palankios. Atsižvelgus į Instituto veiklos rezultatus po 2012–2014 m. rezultatų vertinimo, 2016 metams skirtas biudžetas buvo didesnis nei ankstesniais metais. Jį dar padidino Švietimo ir mokslo ministerijos humanitariniams institutams už socialinės plėtros darbus skirtos papildomos lėšos. Tai lėmė, kad ne tik metus po kelerių metų pertraukos pradėjome be darbo užmokesčio fondo deficito, bet ir metų pradžioje buvo galima nors ir nedaug padidinti mokslininkų atlyginimus.

2016 m. formaliai vėl gerėjo konkursinio finansavimo sąlygos. Po ilgo vilkinimo, net įsikišus politikams, 2016 m. birželio 20 d. švietimo ir mokslo ministrės įsakymu Nr. V-549 patvirtinta humanitaroms skirta nacionalinė programa „Modernybė Lietuvoje“. Tiesa, programai skirtų lėšų suma palyginti kukli: 2017–2019 m. laikotarpiui skirta 2,22 mln. eurų, paraiškų teikimo sąlygos tapo sudėtingesnėmis. 2016 metais pradėti įgyvendinti ir „Valstybinės lituanistinių tyrimų ir sklaidos 2016–2024 metų programos“ dviejų kvietimų projektai. Po ilgesnio laikotarpio metų pabaigoje paskelbtas mokslininkų iniciatyva parengtų projektų kvietimas. Tačiau nebuvo paskelbtas žadėtas „Visuotinės dotacijos“ antro etapo kvietimas. Instituto mokslininkų parengtų monografijų ir šaltinių publikacijų leidybą labai komplikavo Lietuvos mokslo tarybos sprendimas metų pabaigoje nedaryti „Valstybinės lituanistinių tyrimų ir sklaidos 2016–2024 metų programos“ III kvietimo, kuriuo būtų finansuota leidyba 2017 metais. Dėl šio sprendimo 2017 metais publikacijų bus ypatingai mažai, o sekančiame kvietime konkursas, tikėtina, bus ypač didelis, todėl sėkmės galimybė mažesnė. Atsižvelgiant į tai, kad Institutas praktiškai neturi kitų šaltinių leidybai finansuoti, tai neigiamai paveiks Instituto mokslinę produkciją, tuo pačiu veiklos rezultatus ir finansavimą. Mokslinės veiklos rezultatams atsiliėpė ir sutrikęs mokslininkų vizitų finansavimas, kurį organizuodavo LMT. Tokiu būdu susiklostė situacija, kad dalis mokslininkų veiklos, pirmiausia susijusios su mokslo rezultatų sklaida, 2016 metais nebuvo ir 2017 m. nebus finansuojama nei bazinio, nei konkursinio finansavimo lėšomis. Tai tiesiogiai palietė ir ilgalaikes programas, traktuojamas kaip „valstybės užsakymas“, ypač jų rezultatų sklaidą.

Stabilumo Instituto veiklai praėjusieji metai, jau tradiciškai, nesuteikė, jungimo ir optimizavimo planai vėl buvo prisiminti. Kovo pradžioje Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komitete ŠMM atstovai pristatė tezes apie „Mokslo ir studijų sistemos kokybės kėlimo galimybes“ (Vilnius: ŠMM 2016.01.22) bei „Siūlymus dėl mokslo ir studijų sistemos kokybės kėlimo galimybių“ adresuotus Vyriausybės Strateginiam komitetui, kuriuose vėl buvo numatyta humanitarinių institutų pertvarka. Minėtuose siūlymuose atsirado skyrelis „Valstybinių mokslinių tyrimų institutų tinklo peržiūra“, kuriame ŠMM įsipareigojo parengti Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimo projektą dėl humanitarinių institutų reorganizavimo. Sutelktomis humanitarinių institutų vadovų pastangomis tariantis, aiškinantis dėl tokių planų Vyriausybės kanceliarijoje, LRS Švietimo, mokslo ir kultūros komitete, Seimo frakcijose pavyko užkirsti kelią šių planų realizavimui. O 2016 m. birželio 29 d. Lietuvos Respublikos Seimo priimta nauja „Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo“ redakcija, įsigaliojusi nuo 2017 m. sausio 1 d., sukūrė tam

tikras teisinis prielaidas humanitarinių institutų veiklos stabilumui. Šio įstatymo 40 straipsnio antras punktas sako: „Sprendimą dėl valstybinio mokslinių tyrimų instituto pabaigos ir pertvarkymo priima Vyriausybė. Sprendimą dėl valstybinio mokslinių tyrimų instituto, kurio tikslas – kaupti, sisteminti, saugoti, skleisti nematerialųjį ir dokumentinį liuanistikos paveldą, vykdyti fundamentinius lietuvių kalbos, etnologijos, raštijos, kultūros ir istorijos paveldo tyrimus, pabaigos ir pertvarkymo priima Vyriausybė Seimui pritarus“. Kartu 2016 m. buvo peržiūrėti kai kurie norminiai dokumentai, reglamentuojantys mokslo ir studijų institucijų veiklos vertinimą: visus metus buvo kuriama, bet taip ir nepatvirtinta iki šiol, nauja mokslo ir studijų institucijų mokslo (meno) darbų vertinimo metodika. Metodikos rengėjai, viena vertus, stengėsi įtvirtinamais reikalavimais paskatinti Lietuvos mokslo tarptautiškumą, kita vertus, labiau atsižvelgti į skirtingų mokslo krypčių poreikius ir galimybes.

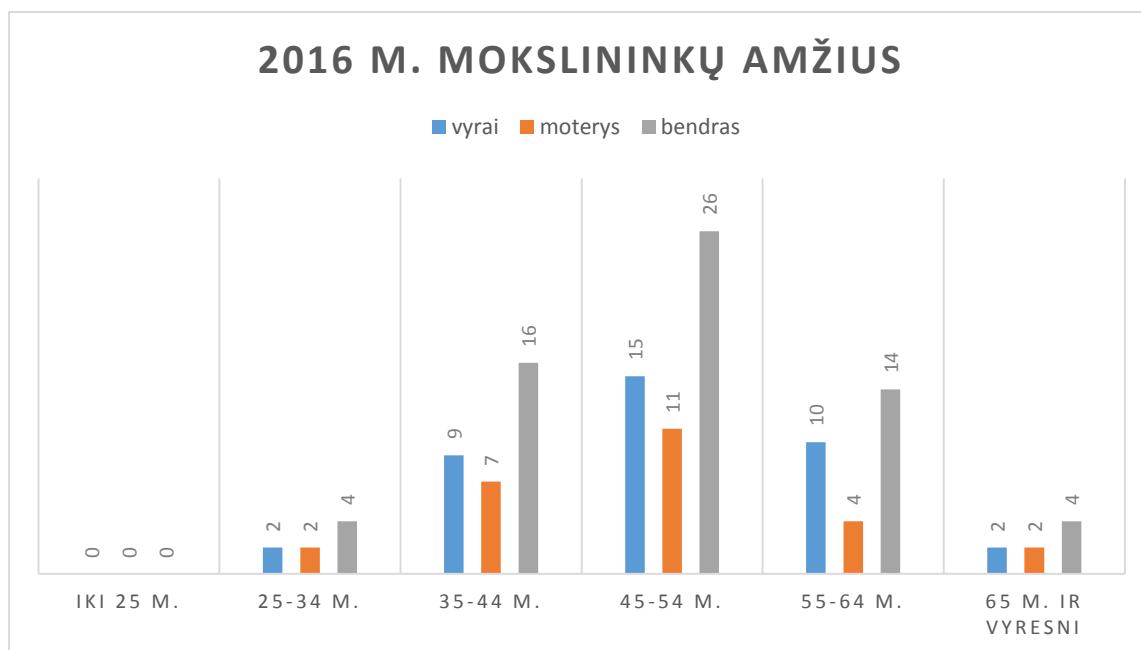
Bendros problemos ir net grėsmės, reikalaujančios sutelktų pastangų, paskatino valstybinių mokslo tyrimų institutų direktorius sukurti kolektyvinį organą, atstovaujantį visų institutų interesus. 2016 m. rugsėjo mėnesį buvo užregistruota „Lietuvos valstybinių mokslinių tyrimų institutų direktorių konferencija“, jungianti trylika mokslo tyrimo institucijų. Pažymėtina, kad tai sustiprino veikiančių institutų pozicijas ginant savo kaip mokslinių institucijų interesus, sprendžiant finansavimo ir mokslinio vertinimo problemas (pavyzdžiui buvo parengtas suderintas bendras siūlymas MOSTAI dėl rodyklių institutų mokslinio potencialo vertinimui, numatomam 2017 m., bendras siūlymas dėl instituto techninių darbuotojų apmokėjimo).

Paminėtos kai kurios Instituto veiklos aplinkybės tiesiogiai palietė ir įtakojo veiklą jau 2016 metais, tuo tarpu kitų poveikis pasireikš tik ateinančiais metais. Instituto veiklą, ypač mokslinių tyrimų, kadru politikos strateginį planavimą ypač neigiamai veikia jau daugelį metų besitęsiantis veiklos nestabilumas ir neužtikrintumas, jau nekalbant apie psichologinę nestabilumo kuriamą atmosferą.

Instituto mokslinio ir techninio personalo charakteristika

2016 m. gruodžio 31 d. Lietuvos istorijos institute dirbo 106 darbuotojai (106,5 etatai). Mokslininkų dirbo 64 (užėmė 63 etatus), 3 kiti tyrėjai, 32 MTEP darbuotojai (33 etatai), 10 aptarnaujančio personalo (9,5 etato).

2016 m. Instituto mokslininkų kolektyvas pasipildė dviem mokslininkais ir vienu tyrėju (Archeografijos, XIX a. istorijos ir Miestų tyrimų skyriai), du mokslininkai baigė savo darbą institute. Mokslininkų skaičius sumažėjo vienu mokslininku, lyginant su 2015 m. (neatitikimas dėl kitaip skaičiuotų administracijos darbuotojų skaičiaus), MTEP darbuotojų skaičius nepakito. Mokslininkų amžiaus struktūra per metus pakito nedaug. 2016 m. pabaigos duomenimis, sumažėjo 25–34 m. ir 35–44 m. amžiaus grupės, o padidėjo 45–54 m. ir 55–64 m. amžiaus grupės, vadinasi, vidutinis mokslininkų amžius didėja. Deja, ne tik nepadidėjo, bet ir sumažėjo jauniausia amžiaus grupė, kuriai labiausiai reikia papildymo. Moterų mokslininkų amžiaus vidurkis padidėjo nuo 47 metų iki 48,3 metų, vyrų nežymiai – nuo 49,5 2015 metais iki 49,7 metų 2016 metų pabaigoje. Nežymiai sumažėjo moterų dalis tarp mokslininkų ir tyrėjų: nuo 43 proc. 2015 m. iki 41 proc. 2016 metais, tačiau santykis tarp vyrų ir moterų mokslininkų skaičiaus iš esmės lieka stabilus, nepaisant nežymių svyravimų.

2016 m. laikytasi principo Instituto darbo užmokesčio biudžeto praeigį naudoti visų pirma darbo užmokesčiui kelti, bet ne darbuotojų skaičiui didinti, todėl 2016 m. pradžioje ŠMM skirtos papildomos biudžeto lėšos buvo panaudotos mokslininkų atlyginimui padidinti (visų mokslininkų koeficientai padidinti 2 punktais).

Instituto struktūra

2016 m. Instituto struktūra nebuvo keičiama, toliau veikė 7 moksliniai skyriai bei 4 kiti aptarnaujantys padaliniai:

Archeografijos skyrius (vedėjas dr. A. Dubonis)

Archeologijos skyrius (vedėjas dr. L. Kurila)

LDK istorijos skyrius (vedėja dr. R. Šmigelskytė-Stukienė)

XIX a. istorijos skyrius (vedėjas dr. V. Pugačiauskas)

XX a. istorijos skyrius (vedėjas dr. S. Grybkaukas)

Miestų tyrimo skyrius (vedėjas S. Sarcevičius)

Etnologijos ir antropologijos skyrius (vedėja dr. V. Savoniakaitė)

Kiti Instituto padaliniai:

Biblioteka (vedėja U. Baronienė)

Leidybinė grupė (vadovas M. Maskoliūnas)

Buhalterija (vyr. buhalterė M. Maskaliūnienė)

Ūkio dalis (direktoriaus pavaduotojas K. Vilkevičius)

Atsižvelgiant į tai, kad Etnologijos skyriuje vykdomi ne tik etnologiniai, bet ir antropologiniai tyrimai, buvo pakoreguotas skyriaus pavadinimas – jis pavadintas Etnologijos ir antropologijos skyriumi.

Moksliniai tyrimai

2016 m., kaip ir ankstesniais metais, mokslinė veikla buvo organizuota pagal patvirtintas Instituto mokslo veiklos kryptis, įtvirtintas Instituto įstatuose. *Fundamentinių mokslų srityje*: 1. Lietuvos visuomenės ir valstybės raida iki XXI a. pradžios (istorija, istoriografija, pagalbiniai istorijos mokslai ir kt.). 2. Lietuvos archeologija, proistorės tyrimai. 3. Lietuvos etnologija: kultūrinis, socialinis ir teritorinis tapatumas. *Taikomųjų mokslų srityje*: Lietuvos istorijos šaltinių (Lietuvos Metrikos ir kitų) tyrimas ir skelbimas. *Mokslo taikomosios veiklos srityje*: Lietuvos miestų atsiradimas ir raida (istorija ir archeologija).

Programos, projektai. Įgyvendindamas savo tikslus – vykdyti ilgalaikius mokslinius fundamentinius ir taikomuosius Lietuvos valstybės, visuomenės ir lietuvių tautos priešistorės, istorijos, Lietuvos etninės kultūros tyrimus – Institutas mokslinę veiklą organizavo per mokslines programas. 2016 m. buvo įgyvendinamos ankstesniais metais patvirtintos institucinės bei ilgalaikės MTEP programos:

1. „Savas“ ir „Kitas“ Lietuvoje: socialinės struktūros, kultūra, tapatybė (vadovė dr. Vida Savoniakaitė), 2012–2016 m;
2. Socialinė sąveika ir kultūrinė raiška mieste: laisvalaikis, šventės ir ritualai (vadovas dr. Žilvytis Šaknys), 2012–2016;
3. Priešistorinės ekonomikos ir technologijų tyrimai (vadovas dr. Vygandas Juodagalvis), 2012–2016;
4. Geležies amžiaus bendruomenės. Teritoriniai, socialiniai ir ideologiniai ryšiai (vadovė dr. Andra Strimaitienė), 2012–2016;
5. Pagalbiniai istorijos mokslai. (vadovė dr. Rūta Čapaitė), 2014–2019 m.;
6. Lietuvos Metrikos ir kitų šaltinių tyrimas ir publikavimas (vadovas dr. Artūras Dubonis), 2012–2016;
7. Visuomenės struktūros, socialinė sąveika ir jos poveikis valstybės raidai (Naujieji laikai) (vadovė habil. dr. Tamara Bairašauskaitė), 2012–2016;
8. Vėluojantis nacijos formavimasis: lietuvių atvejis? (vadovas dr. Česlovas Laurinavičius), 2012–2016;
9. Vilniaus istorija. Tyrimai (vadovė dr. Zita Medišauskienė), 2012–2016.

2016-ais metais buvo baigtos įgyvendinti dauguma Instituto programų. Baigėsi 2012–2016 m. ilgalaikių mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros programų įgyvendinimas. Visos keturios instituto programos „Lietuvos Metrikos ir kitų šaltinių tyrimas ir publikavimas“, „Visuomenės struktūros, socialinė sąveika ir jos poveikis valstybės raidai (Naujieji laikai)“, „Vėluojantis nacijos formavimasis: lietuvių atvejis?“, „Vilniaus istorija. Tyrimai“ parengė baigiamąsias ataskaitas, kurios pateiktos vertinti Lietuvos mokslo tarybos ekspertams. Būtina pastebėti, kad ne visoms programoms pavyko įgyvendinti visus numatytus darbus pilna apimtimi, vėluojama parengti planuotus leidinius ir tai lėmė daugelis dažniausiai subjektyvių priežasčių, kurių nebuvo įmanoma numatyti iš anksto rengiant programą. Taip pat būta ir pernelyg ambicingų tikslų, kurių įgyvendinimui 5 metų laikotarpis yra per trumpas, tai pirmiausia pasakytina apie monografijų rengimą, jeigu temos tyrimai programoje yra tik pradedami. Apskritai neretai suplanuoti darbai gerokai viršijo ne tik Institute nustatytas darbo normas, bet ir realias galimybes. Todėl nenuostabu, kad dalies darbų nepavyko baigti. Programų darbui trukdė ir nuolat atsirandantys papildomi darbai, nesusiję su programų tyrimais, tačiau atliepantys valstybės ir visuomenės poreikius, kuriuos buvo privalu atlikti. Taip pat trukdė ir

programų dalyvių dalyvavimas LMT projektuose (jų tyrimai nedubliavo ilgalaikių programų tyrimų), dėl to neretai buvo mažinama etato dalis, kuria dirbta ilgalaikėse programose. Ilgalaikės programos ir dalyvavimas projektuose kuria sudėtingą koliziją: paprastai dalyvavimas projektuose verčia mokslininkus visą dėmesį skirti projektams, dėl to kenčia programiniai, kaip ir apskritai planiniai darbai. Tačiau dalyvauti projektuose taip pat svarbu, nes nuo to priklauso tiek Instituto vertinimas, tiek mokslininko karjeros galimybės. Nepaisant šių aplinkybių visos programos baigėsi iš esmės sėkmingai, pasiekti solidūs moksliniai rezultatai, gautos naujos reikšmingos mokslo žinios. Visose programose dirbo 45 mokslininkai, tyrėjai ir kiti MTEP darbuotojai (tai sudarė apie 62 proc. Instituto mokslinius tyrimus atliekančio personalo), per penkerius metus jie paskelbė 9 monografijas, 1 studiją, 13 šaltinių publikacijų ir 1 elektroninį šaltinių išteklių, sudarė 1 duomenų bazę, sudarė ir publikavo 3 tęstinių leidinių numerius, 2 straipsnių rinkinius ir 3 informacinius leidinius (su vertimais), paskelbė 258 mokslinius straipsnius, perskaitė 321 pranešimą tarptautinėse ir nacionalinėse konferencijose, surengė 2 mokslines konferencijas, parengtos ar visiškai baigiamos rengti dar 8 monografijos ir 2 populiarūs leidiniai.

2016 metais buvo parengtos ir pateiktos LMT ekspertams vertinti naujos ilgalaikės MTEP programos: 1) „Lietuvos Metrikos ir kitų Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorijos šaltinių tyrimas ir publikavimas“ (vadovas – dr. Artūras Dubonis); 2) „Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė: valdžia, luomas, individas (XIV–XVIII a. istorijos slinkty)“ (vadovė – dr. Ramunė Šmigelskytė Stukienė); 3) „Vėluojanti tauta – 2: Lietuvių modernizacijos problemos“ (vadovas – dr. Česlovas Laurinavičius); 4) „Tūkstantmečiai iki valstybės. Priešistorinių bendruomenių daugiasluoksniai tyrimai“ (vadovas – dr. Laurynas Kurila) ir bendra Lietuvos istorijos instituto ir Lietuvos kultūros tyrimų instituto programa 5) „XIX amžiaus sociokultūrinis laukas: visuomenės grupės, asmenybės, institucijos“ (vadovė – habil. dr. Tamara Bairašauskaitė). Kadangi Institutui skirtas norminių etatų skaičius buvo didesnis, parengtos ne keturios, bet penkios programos, kurių viena yra bendra su LKTI, taip atsiliepiant į tarpinstitucinių tyrimų poreikį. Bendra tarpinstitucinė programa yra tam tikras eksperimentas, keliantis ir vadybos problemų, tačiau jos yra išsprendžiamos ir esame įsitikinę, kad ši programa, kaip ir kitos, bus sėkmingai realizuota. Dvi iš pateiktų programų projektų tęsia ankstesnių programų tyrimus, o trys yra visiškai naujos. Lietuvos mokslo taryba pateiktiems programų projektams pritarė, tačiau programos įstrigo Švietimo ir mokslo ministerijoje, iki šiol ministrė jų nepasirašė. Susidarė paradoksali situacija – nuo 2017 m. pradžios mokslininkų individualūs tyrimų planai jau turėjo būti suderinti su naujomis programomis, tačiau šios vis dar nepatvirtintos.

2016 m. taip pat buvo baigtos įgyvendinti institucinės mokslo programos „Savas“ ir „Kitas“ Lietuvoje: socialinės struktūros, kultūra, tapatybė“ (vadovė dr. Vida Savoniakaitė), „Socialinė sąveika ir kultūrinė raiška mieste: laisvalaikis, šventės ir ritualai“ (vadovas dr. Žilvytis Šaknys), „Priešistorinės ekonomikos ir technologijų tyrimai“ (vadovas dr. Vygandas Juodagalvis), „Geležies amžiaus bendruomenės. Teritoriniai, socialiniai ir ideologiniai ryšiai“ (vadovė dr. Andra Strimaitienė). Nors programų įgyvendinimas susidūrė su tokiais pat trukdžiais, kaip ir ilgalaikių programų, trūko lėšų ekspedicijoms ir laboratoriniams tyrimams, nepaisant to, programos sėkmingai įgyvendintos. „Programų baigiamųjų ataskaitų vertinimo komisija“ (R. Šmigelskytė – Stukienė (pirmininkė), V. Pugačiauskas, R. Ragauskienė, S. Sarcevičius, V. Stravinskienė), susipažinusi su baigiamosiomis programų ataskaitomis konstatavo, kad visos programos įgyvendino penkeriems metams keltus tikslus ir uždavinius, pasiekė svarių mokslo rezultatų, visi programoje planuoti darbai atlikti, mokslo darbų apimtys viršija planuotąsias. Komisijos nariai vienbalsiai nutarė visas 4 mokslo

programas laikyti įgyvendintomis ir rekomenduoti Mokslo tarybai programų ataskaitas tvirtinti. Instituto mokslo taryba savo 2017 m. vasario 8 d. nutarimu Nr. 3 (96) programų baigiamąsias ataskaitas patvirtino. Šiose programose dirbo 15 mokslininkų, per penkerius metus jie paskelbė 3 monografijas, sudarė 1 straipsnių rinkinį ir 3 kitus leidinius, paskelbė 89 mokslo straipsnius ir dar 19 įteikė spaudai. Aktyviai dalyvavo tarptautinėse konferencijose Lietuvoje ir užsienyje.

Praėjusiais metais, kaip ir ankstesniais Institutas, kiek leido finansinės galimybės, finansavo ilgalaikes ir institucines programas vykdančių mokslininkų vizitus į užsienio archyvus, tarptautines konferencijas, organizavo straipsnių į užsienio leidinius ir pranešimų vertimus į užsienio kalbas, finansiškai prisidėjo prie kai kurių konferencijų organizavimo. Instituto resursai neleisdžia patenkinti visus ir visų poreikius. Mokslininkai savo iniciatyva iš dalies sprendė programų tyrimų finansavimo problemas: rengė paraiškas Švietimo mainų paramos fondui. Deja, Lietuvos mokslo taryba 2016 m. nefinansavo trumpalaikių vizitų, tai atsiliepė mokslininkų galimybėms dalyvauti tarptautiniuose mokslo renginiuose užsienyje.

Instituto vykdomos ilgalaikės ir institucinės programos buvo finansuojamos Institutui skiriamų biudžeto asignavimų lėšomis. Kita dalis tyrimų, dalis konferencijų bei vienkartinų ir tęstinių leidinių leidyba kaip ir ankstesniais metais finansuota konkursinio finansavimo būdu.

2016 metais Institute buvo įgyvendinami 27 mokslo tiriamieji ir sklaidos projektai. Tai yra mažiau nei 2015 m. (37) ir dvigubai mažiau nei 2014 m. – 55 projektai (palyginimui, 2013 m. – 42, 2012 m. – 55, 2011 m. – 42), taigi Instituto mokslininkų dalyvavimas projektinėje veikloje pastebimai sumažėjo. Tam yra ir objektyvių priežasčių: nors buvo žadėta antrą Visuotinės dotacijos projektų etapą pradėti 2016 m. trečią ketvirtį, kvietimo iki šiol nėra, nacionalinės programos „Modernybė Lietuvoje“ konkursas įvyko tik 2017 metų pradžioje, sumažėjo mokslininkų iniciatyva parengtų projektų konkursų skaičius, o padidinti reikalavimai projektų vadovams daliai užkirto kelią teikti paraiškas. Kita vertus, turime pripažinti, kad labai sumažėjo ir mokslininkų aktyvumas teikiant projektus. Jeigu Valstybinės lituanistinių tyrimų ir sklaidos 2016–2024 metų programos I kvietimui buvo pateiktos 27 paraiškos ir iš jų laimėjo 15, tai II-am kvietimui – tik 12 (laimėjo 6), programos „Modernybė Lietuvoje“ kvietimui pateiktos tik 2 paraiškos (abi laimėjo), o mokslininkų iniciatyva parengtų projektų konkursui – 1 paraiška. Tokio aktyvumo sumažėjimo priežastys gali būti įvairios: dalies mokslininkų pasiryžimą rengti projektus atšaldė kartais ne visai korektiški ekspertų atsiliepimai, dalis Instituto mokslininkų savo projektinę veiklą nukreipė į kitas institucijas ir jų vardu teikė paraiškas, dalis laukė „Visuotinės dotacijos“ kvietimo, dideli įsipareigojimai ilgalaikėms programoms taip pat riboja projektinės veiklos galimybes. Kita vertus, pastaraisiais metais labai išaugo ir konkurencija. Neabejotina, kad projektinės veiklos sumažėjimas turės įtakos Instituto rezultatams ir tuo pačiu būsimajam trijų metų laikotarpio instituto finansavimui, nes iš projektų uždribamos lėšos yra tarp institucijos vertinimo kriterijų. Kita vertus, projektų sumažėjimas reiškia sumažėjusias pridėtines lėšas, kuriomis dengiama dalis ūkinių išlaidų, o tuo pačiu reiškia sumažėjusias galimybes paremti mokslininkų išvykas į užsienio konferencijas, straipsnių bei pranešimų vertimus ir panašias išlaidas.

Tarp minėtų Instituto 2016 m. įgyvendinamų 27 projektų vienas buvo ES lėšomis finansuotas „Horizontas 2020“ projektas „Kultūrinė opozicija: bandant suprasti pasipriešinimo buvusiose socialistinėse valstybėse kultūrinį paveldą (Drąsa)“, kuriame Institutas yra Baltijos šalių koordinatorius. Vienas projektas įgyvendinamas iš Atviros partnerystės projektų. Buvo tęsiami 3 mokslininkų iniciatyva parengti projektai ir 2016 m. pradėtas įgyvendinti 21 Valstybinės lituanistinių tyrimų ir sklaidos 2016–2024 metų programos I ir II kvietimų projektas. Tarp pastarųjų projektų

vyravo sklaidos projektai, skirti monografijų, žurnalų ir tęstinių leidinių leidybai, konferencijoms organizuoti, vizitams paremti (14), likusieji 7 – mokslo tiriamieji (kai kurie su išlygomis). Apskritai mokslo tiriamųjų projektų buvo įgyvendinama 12, t.y. mažiau nei pusė visų projektų. Taip pat 2016 m. laimėtas Lietuvos – Japonijos programos projektas, kuris bus pradėtas įgyvendinti 2017 metais.

Projektuose dirbo 28 Instituto mokslininkai (44 proc. visų mokslininkų), trys iš jų net keliuose vienu metu, mokslo tiriamuosiuose projektuose buvo įdarbinti 9 ne Instituto darbuotojai.

Institute įgyvendinamų projektų skaičiaus sumažėjimas smarkiai atsiliepė ir Instituto biudžetui. 2016 m. projektinis finansavimas buvo mažesnis nei 2015 m. ir sudarė 436,9 tūkst. Eurų (vien mokslo projektams skirta 319,3 tūkst.), t.y. 24,65 proc. viso Instituto biudžeto. Tuo tarpu 2014 m. projektinis finansavimas sudarė 56 proc. Instituto biudžeto (1338,1 tūkst. Eurų), 2015 m. – 31,66 proc. (531,4 tūkst. Eurų). Taigi akivaizdžiai tiek absoliučiais, tiek santykiniais skaičiais projektinio finansavimo dalis Instituto biudžete mažėja.

Mokslinės publikacijos. 2016 metų darbo rezultatai geri, nors stambių publikacijų gausa nusileidžia ankstesniems metams. Praėjusiais 2016 metais paskelbta 19 Instituto mokslininkų parengtų didelių publikacijų (2015 – 26; 2014 – 20; 2013 m. – 17, 2012 – 27, 2011 m. – 23), t. y. monografijų, šaltinių publikacijų, straipsnių rinkinių, tęstinių bei informacinių, populiarių leidinių (publikacijų sąrašas pridedamas). Kaip ir kasmet išleisti Instituto moksliniai žurnalai – *Lietuvos istorijos metraštis* (net trys numeriai), *Lithuanian Historical Studies*, *Lietuvos etnologija*, *Lietuvos archeologija*, į Institutą persikėlė *Archivum Lithuanicum* leidimas, išleistas *Lietuvos Metrikos naujienų* numeris (lietuvių ir rusų kalbomis), *Lietuvos istorijos bibliografijos* tomas (sudarė I. Tumelytė) bei 1 disertacijų tezės. Detalizuojant, tarp minėtų stambių publikacijų yra 10 monografijų (iš jų 1 vertimas), 4 šaltinių publikacijos, 2 straipsnių rinkiniai (vienas iš jų vertimas), 1 tęstinis leidinys, 1 informacinis ir 1 populiarus leidinys.

Bent keliose monografijose apibendrinti ilgalaikėse programose atlikti tyrimai, tarp tokių paminėtinos autorių kolektyvų parengtos knygos *Susigrąžinant praeitį: Lietuvos Metrikos istorija ir tyrimai* (A. Dubonis, D. Antanavičius, R. Ragauskienė, R. Šmigelskytė-Stukienė) ir *Kreivoji pilis: tarpdisciplininių tyrimų atvejis* (S. Sarcevičius, O. Valionienė, V. Pugačiauskas) bei R. Griškaitės studija *Nuo botanikos iki istorijos: Paluknio dvaro literatė Aleksandra Wolfgangaitė: Aleksandra Tekla Sofia Wolfgang, 1805–1861*. Įgyvendinant LMT finansuotus projektus parengtos ir išleistos S. Grybkaušo monografija *Sovietinis „generalgubernatorius“: Komunistų partijų antrieji sekretoriai Sovietų Sąjungos respublikose*, E. Rimšos *Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytauto antspaudai ir žemių heraldika*, kolektyvinė monografija *Šventės šiuolaikinėje vilniečių šeimoje* (R. Paukštytė – Šaknienė, J. Mardosa, Ž. Šaknys, I. Šidiškienė). 2016 m. išleista įgyvendinant Visuotinės dotacijos projektą „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės politinės kultūros fenomenas ankstyvųjų naujųjų laikų Europoje“ parengta J. Kiaupienės monografija *Tarp Romos ir Bizantijos: Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės politinės kultūros aukso amžius (XV a. antroji pusė – XVII a. pirmoji pusė)*. Skaitytojus pasiekė ir podoktorantinės stažuotės metu rengta O. Mastianicos monografija *Bajorija lietuvių tautiniame projekte: (XIX a. pabaiga – XX a. pradžia)* bei D. Juodžio disertacijos pagrindu parengta monografija *Šiapus ir anapus kordono: sovietų saugumo veikla prieš lietuvių išsiviją 1945–1991 m.*

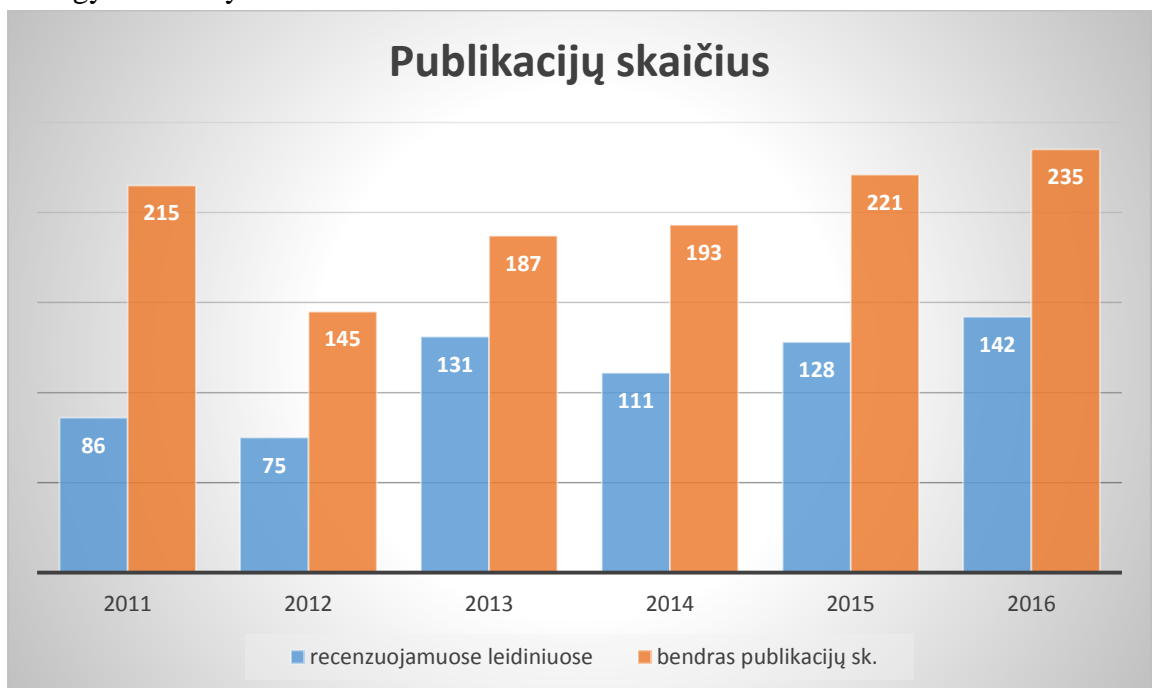
Istorinių šaltinių publikavimas yra svarbi Instituto veiklos sritis, užtikrinanti istorinių tyrimų infrastruktūros kūrimą. 2016 metais Instituto mokslininkai paskelbė 4 solidžias šaltinių publikacijas: jau beveik tradiciškai kasmet pasirodantį Lietuvos Metrikos tomą – šį kartą I. Ilarienės

parengtą *Lietuvos Metrika. Kn. Nr. 29, (1546–1547)*; *Užrašymų knyga 29. Ketvirtąją serijos – XVII a. vidurio Maskvos okupacijos Lietuvoje šaltiniai – knygą išleido Elmantas Meilus – Pabėgėlių iš Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės Prūsijoje 1656 m. sąrašai*. Eiline, nors kaskart išskirtine publikacija reikėtų vadinti ir Rimanto Miknio parengtą M. Römerio Dienoraščio tomą – Römeris, Mykolas. *Dienoraštis. [Kn.7]: 1922 m. birželio 16-oji – 1923 m. balandžio 10-oji*. Ne atsitiktinė, o antroji knyga iš Stanislovo Moravskio palikimo yra ir Redos Griškaitės parengta publikacija – Moravskis, Stanislovas. *Iš visur po truputį. II tomas: Broliai bajorai. Atsiskyrėlio gavenda*. Taigi šaltinių publikacijos rodo nuoseklų ir planingą darbą, užtikrinantį aukštą publikavimo kokybę.

Skirtingai nuo 2015 metų, kai Instituto mokslininkai sudarė ir paskelbė bent 5 straipsnių rinkinius, 2016-ieji šiuo požiūriu buvo kuklūs. Išleistas tik vienas konferencijos medžiagos pagrindu sudarytas straipsnių rinkinys *1863–1864 m. sukilimas: istorija ir atmintis* (sudarė D. Staliūnas, Z. Medišauskienė). Dar vienas rinkinys išverstas ir išleistas anglų kalba. Taip pat pasirodė jau trečiasis tęstinio leidinio *XVIII amžiaus studijos* tomas – *Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė. Iššūkiai. Laimėjimai. Netektys* (sudarytoja R. Šmigelskytė-Stukienė).

Kartas nuo karto pasirodančius mokslininkų parengtus populiarius leidinius aptariamais metais papildė Ramunės Šmigelskytės-Stukienės su bendraautoriumi parengta publikacija lietuvių ir baltarusių kalbomis Mykolas Kleopas Oginskis, *Tėviški patarimai = Бацькоўскія парады: keturi laišakai apie ugdymą*.

2016 m. mokslo bei profesiniuose leidiniuose Instituto mokslininkai ir tyrėjai paskelbė 235 publikacijas, iš jų 49, t. y. beveik 21 proc. yra mažos apimties (mažiau nei 0,25 a. l.) publikacijos arba publikacijos be mokslinio aparato (tezės, anotacijos, informacijos, pratarmės, recenzijos be mokslinio aparato ir pan.), kurios vertinant Instituto veiklą nėra įskaitomos, nors jos yra svarbios mokslinio gyvenimo vyksmui.

Tokiu būdu „įskaitinių“ publikacijų, t. y. publikacijų paskelbtų recenzuojamuose bei kituose mokslo, profesiniuose ir kultūros leidiniuose su moksliniu aparatu yra 186 (79 proc. visų publikacijų). Tai 6 vienetais daugiau, nei 2015 metais, tuo tarpu smulkių „neįskaitinių“ publikacijų skaičius yra išaugęs apie 3 procentinius punktus. Tai nedžiuginanti tendencija, turint mintyse, kad

mokslinių publikacijų skaičius yra vis dar per mažas, jeigu taikytume mokslo ir studijų institucijų mokslinės veiklos vertinimo kriterijus, kurie reikalauja iš kiekvieno „etatinio“ mokslininko po tris įskaitines publikacijas kasmet. 2016 m. rezultatas nesiekia reikalaujamo skaičiaus atmetus verstines (pakartotines) publikacijas, nors rodiklį jau beveik pasiekėme. Iš visų paskelbtų „įskaitinių“ publikacijų 142 paskelbtos recenzuojamuose leidiniuose, o tai sudaro 76,3 proc. Tai šiek tiek daugiau nei praėjusiais metais, ir daugiausia per paskutinius penkerius metus. Labai svarbu išlaikyti šią tendenciją ir kaskart kelti vis aukštesnius reikalavimus leidiniams, į kuriuos teikiamos publikacijos. Tačiau jeigu skaičiuotume visas publikacijas, tai recenzuojamos sudarytų tik 60,4 proc. visų publikacijų. Akivaizdu, kad smulkios, nevertinamos publikacijos sudaro pernelyg didelę dalį tarp visų publikacijų. Tiek bendras publikacijų skaičius, tiek publikacijų skaičius recenzuojamuose leidiniuose pastaruosius keletą metų absoliučiais skaičiais po truputį didėja, nors procentine išraiška gana stabilus, didesnius svyravimus lemia daugiau atsitiktiniai faktoriai. Tačiau reikia turėti mintyse ir tai, kad kasmet yra mokslininkų tais metais nepaskelbusių nė vienos publikacijos arba jų paskelbtų publikacijų skaičius yra minimalus. Taigi rezervų didinti publikacijų skaičių turime. O tai labai svarbu, atsižvelgiant į numatomą kasmetinį institucijų rezultatų vertinimą ir tai, kad publikacijos yra pagrindinis Instituto būdas surinkti balus, nuo kurių priklauso finansavimas, atsižvelgiant į labai menką verslo užsakymų skaičių ir labai retus tarptautinius, finansiškai įvertinamus projektus.

Po kelerių metų pertraukos vėl sulaukėme Instituto mokslininkų darbų valstybinio įvertinimo. Šių metų pradžioje Lietuvos mokslų akademija nacionalinę mokslo premiją humanitarinių ir socialinių mokslų srityje skyrė Dariui Staliūnui už darbų ciklą „Rusijos tautinė politika ir tarptautiniai santykiai XIX a. Lietuvoje (2002–2015)“.

Tarptautiškumas

2016 m. daugiausia buvo tęsiami anksčiau pradėti darbai ir palaikomos tarptautinio bendradarbiavimo formos. 2016 m. buvo įgyvendinamas Horizontas 2020 projektas „Kultūrinė opozicija: buvusių sovietinių šalių opozicijos kultūrinio paveldo suvokimas“ [Cultural Opposition: Understanding the Cultural Heritage of Dissent in the Former Socialist Countries]“, kuriam vadovauja Vengrijos MA Humanitarinių mokslų tyrimo centras, o Institutas šiame projekte yra ne tik dalyvis, bet ir Baltijos šalių koordinatorius.

Nuo 2012 m. Lietuvos istorijos institutas dalyvauja tarptautiniame moksliniame projekte „Kasdienybė Antrojo pasaulinio karo metais“ (projektą koordinuoja Herderio institutas Marburge (Vokietija)). LII taip pat, kaip ir ankstesniais metais, dalyvavo tarptautinio mokslinių institucijų tinklo NISE (National movements and intermediary structures in Europe (Tautiniai judėjimai ir tarpinės struktūros Europoje)) veikloje. 2016 m. po kelerių metų intensyvaus darbo pasirodė su Varšuvos valstybinio archeologijos muziejumi parengta bendra M. Brenšteino rankraščio publikacija (projekto koordinatorė Lietuvoje – R. Banytė – Rowell) ir ši bendrą projektą galime laikyti sėkmingai užbaigtu. LII mokslininkai dalyvauja Šiaurės rytų instituto (Vokietija) projekte „Pabaltijys. Vieno Europos regiono istorija“. Etnologijos skyriaus mokslininkai įgyvendina bendrą projektą su Bulgarijos Mokslų akademijos Etnologijos ir Folkloro tyrimų institutu „Contemporary Festivity in Bulgaria and Lithuania – from Traditional Culture to Post-Modern Transformations“ (Šiuolaikinės šventės Bulgarijoje ir Lietuvoje: Nuo tradicinės kultūros iki postmodernių transformacijų, vadovai Ž. Šaknys ir E. Anastasova, 2015–2017 m.). 2015–2019 m. LII dalyvauja COST programos projekte "Lyginamoji konspiracijos teorijų analizė" (COST-D-16006).

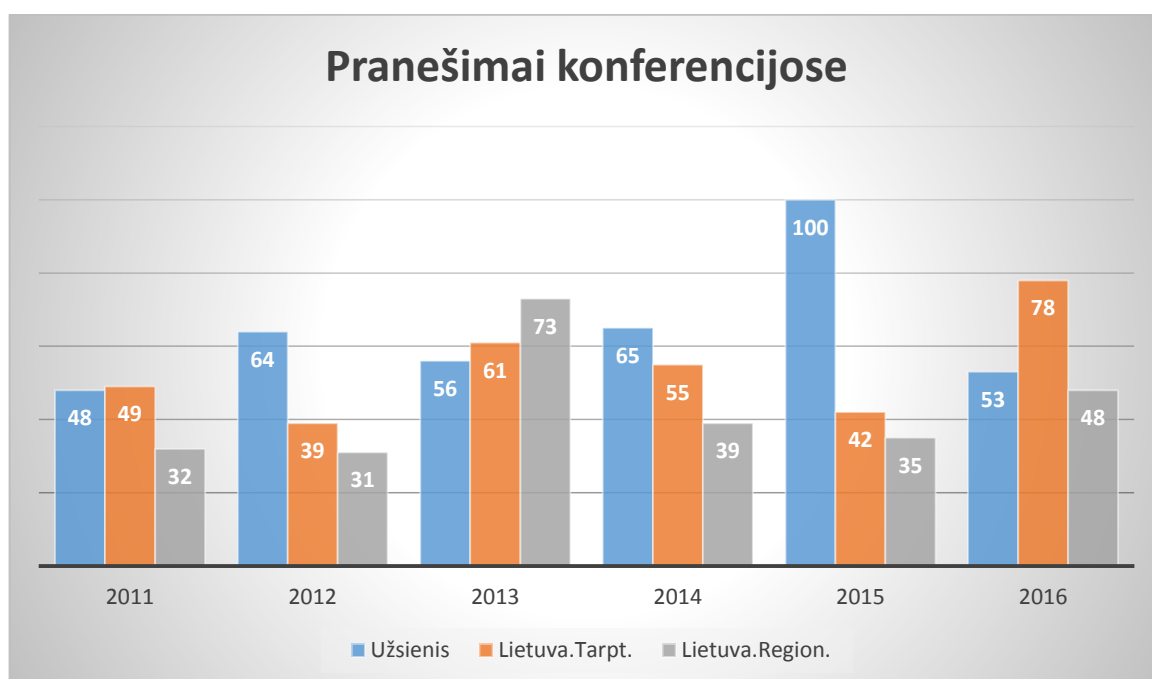
Instituto mokslininkai taip pat įsitraukė į tarptautinių projektų įgyvendinimą individualiai. D. Daukšas jau antri metai dalyvavo Rytų Suomijos universiteto (UEF) vykdomame tyrimų projekte „Inequalities of mobility: relatedness and belonging of transnational families in the Nordic migration space“ (projektą finansuoja Suomijos Akademija. 2015 09 01–2019 08 31). O. Mastianica dalyvavo Kobės universiteto (Japonija) projekte „Formation of Modern Russian Nationalisms through Interactions with Nations of the Western Part of the Russian Empire“ (2015–2017 m., vadovas – Yoko Aoshima). Bendradarbiavimas su Japonijos mokslininkais bus tęsiamas įgyvendinant LMT finansuojamą Lietuvos – Japonijos programos projektą „Divergencija per konvergenciją: imperializmo ir nacionalizmų santykiai Rusijos imperijos vakariniame pakraštyje (XX a. pradžioje)“ (2017–2019 m., vadovas D. Staliūnas). R. Laukaitytė yra tarptautinio projekto, vykdomo Gregoriana universitete Romoje (Pontificia Università Gregoriana), „*Katalikų Bažnyčia Sovietų Sąjungoje nuo 1917 metų revoliucijos iki perestroikos (La Chiesa Cattolica in Unione Sovietica dalla Rivoluzione del 1917 alla Perestrojka)*“ (vadovas prof. Jan Mikrut; 2016–2017 03) dalyvė. J. Drungilas dalyvavo įgyvendinant tarptautinį projektą „*Monumenta Magni Ducatus Lithuaniae – przygotowanie edycji unikalnych źródeł do dziejów Wielkiego Księstwa Litewskiego*“ (2014–2017 m., vad. habil. dr. T. Kempa, M. Koperniko universitetas, Torūnė); projektas finansuojamas Lenkijos Respublikos aukštojo švietimo ir mokslo ministerijos Nacionalinės humanitarinių mokslų sklaidos programos lėšomis.

2016 m. Instituto atstovai dalyvavo Rusijos-Lietuvos istorikų komisijos ir Lietuvos-Lenkijos vadovėlių komisijų veikloje.

Kalbant apie publikacijas užsienyje 2016 m. nebuvo tokie sėkmingi kaip 2015 metai. Naujai įsteigtoje akademinėje JAV leidykloje Braitone, Lietuvos studijoms skirtoje serijoje išleistos dvi Instituto autorių knygos – vertimai iš lietuvių kalbos. Tai pagal Visuotinės dotacijos projektą parengtos knygos: V. Safronovo monografija „*The Creation of National Spaces in a Pluricultural Region: The Case of Prussian Lithuania*“ ir straipsnių rinkinys „*Spatial Concepts of Lithuania in the Long Nineteenth Century*“. Tačiau straipsnių užsienio leidiniuose paskelbta net 65, t.y. daugiau, nei kada anksčiau. Tiesa, 10 iš jų yra lietuviškų tekstų vertimai, bet ir jie prisideda prie Lietuvos istorikų tyrimų sklaidos užsienyje. Atmetus juos, naujų publikacijų skaičius – 55 – vis tiek liktų didesnis, nei iki tol. Publikacijos užsienyje 2016 m. sudarė beveik 35 proc. „įskaitinių“ publikacijų ir tai yra tikrai geras rodiklis humanitariniams mokslams (2015 m. buvo 27,2 proc., 2014 m. – 32 proc.). 2016 metais, kaip ir 2015 m. Instituto mokslininkai paskelbė straipsnių ir leidiniuose su citavimo indeksu, tai A. Čivilytė, Č. Laurinavičius, G. Motuzaitė-Matuzevičiūtė, G. Piličiauskas, V. Tumėnas.

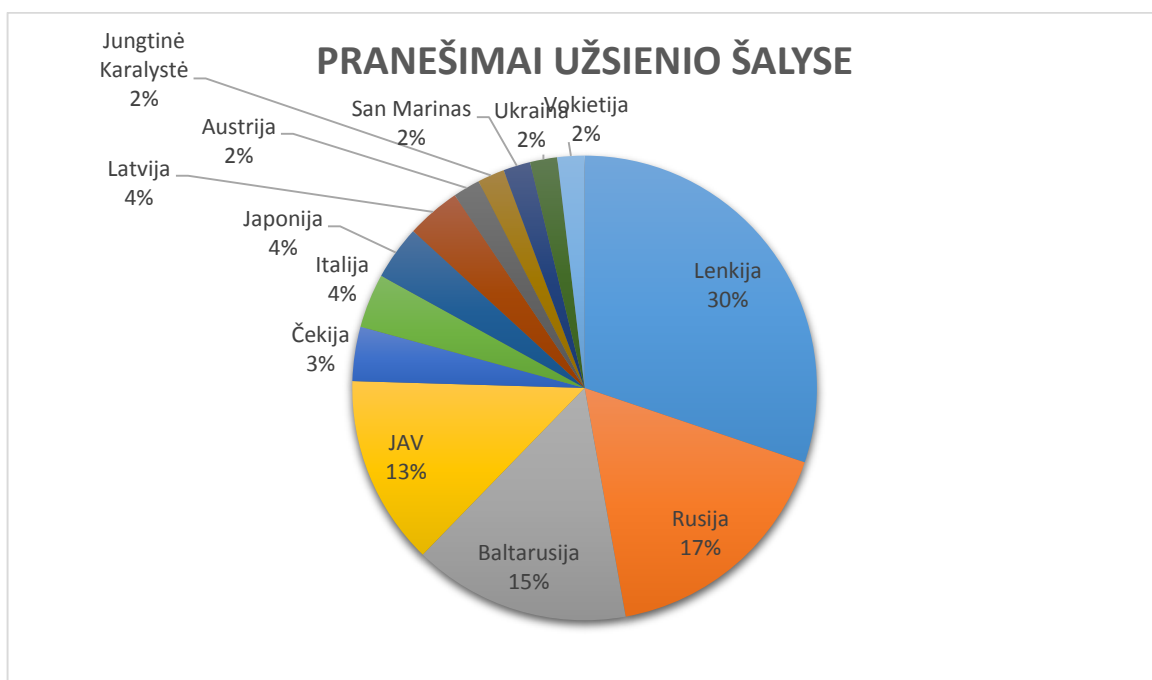
Tarptautinėse konferencijose Lietuvoje ir užsienyje iš viso perskaitytas 131 pranešimas, ir tai yra mažiau, nei 2015 metais. Dar 48 pranešimai perskaityti regioninėse konferencijose Lietuvoje. Lietuvoje tarptautinėse konferencijose perskaityti 78 pranešimai, o užsienyje – 53. Taigi užsienyje perskaitytų pranešimų žymiai sumažėjo, skaičius priartėjo prie daugiau mažiau įprastinių dydžių, padidėjo skaičius pranešimų, perskaitytų Lietuvoje tarptautinėse konferencijose. Bet to priežastis gali būti 2016 m. Vilniuje įvykęs Europos archeologų asociacijos kongresas, kuriame dauguma Instituto archeologų skaitė pranešimus, aktyviai prisidėjo prie jo rengimo, Andra Strimaitienė suorganizavo atskirą sekciją, kurioje pristatė Instituto mokslo tyrimų programos rezultatus. Prie sumažėjusio išvykų į konferencijas užsienyje skaičiaus prisidėjo ir tai, kad 2016 m. LMT nefinansavo mokslininkų išvykų į mokslo renginius.

Užsienyje konferencijose dalyvavusių mokslininkų skaičius palyginus su 2015 m. sumažėjo trečdaliu – nuo 47 iki 32, t. y. į konferencijas užsienyje išvyko vos pusė mokslo darbuotojų ir tyrėjų. Mokslininkai dalyvavo konferencijose ir skaitė pranešimus Austrijoje (1), Baltarusijoje (8), Čekijoje (2), Italijoje (2), JAV (7); Japonijoje (2), Jungtinėje Karalystėje (1), Latvijoje (2), Lenkijoje (16), Rusijoje (9), San Marine (1), Ukrainoje (1), Vokietijoje (1).

Aktyviausiai konferencijose užsienyje dalyvavo Darius Staliūnas (5), Agnė Čivilytė (3), Vilius Ivanauskas (3), Ramunė Šmigelskytė-Stukienė (3), Giedrė Motuzaitė-Matuzevičiūtė (2).

Instituto mokslininkai ir Institutas kaip paprastai aktyviai pats rengė tarptautines ir nacionalines konferencijas arba dalyvavo jas rengiant kartu su partneriais. 2016 metais Institutas surengė arba dalyvavo rengiant 14 tarptautinių ir nacionalinių konferencijų.

Institutas vienas arba su partneriais 2016 m. surengė 7 tarptautines konferencijas. 2016 m. birželio 9–10 d. kartu su Lenkijos ir Baltarusijos MA istorijos institutais surengta konferencija „Lokalinės istorijos problemos: miestas, dvaras, kaimas Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje ir Lenkijos Karalystėje XVI–XVIII a.“; kaip ir kasmet su Herderio ir Šiaurės Rytų institutais Vokietijoje 2016 m. birželio 22–23 d. suorganizuota konferencija „Miestas ir kaimas. Pokyčiai ir transferas XIX a. – XX a. I pusėje“. Prasidėjęs bendradarbiavimas su Japonijos mokslininkais 2016 m. realizavosi bendra su Kobės universitetu konferencija rugpjūčio 22–23 d. „Persipynusio sąveikos tarp religijos ir tautinių tapatybių buvusiose Lenkijos Lietuvos valstybės žemėse“. Įvyko ir tradiciniu tampa Vilniaus simpoziumas, šį kartą tema „Lygios tautos, beklasė visuomenė: hierarchijos, įtampos ir konfliktai socialistinėje valstybėje“ (2016 m. gruodžio 1–2 d.). Instituto programos taip pat surengė baigiamąsias savo konferencijas. Etnologų programa „Savas“ ir „Kitas“ Lietuvoje: socialinės struktūros, kultūra, tapatybė“ surengė konferenciją „Skirtys ir bendrumai kultūriniuose ir socialiniuose kontekstuose“ (2016 m. rugsėjo 22–23 d.), o programa „Vilniaus istorija. Tyrimai“ – konferenciją „Vilnius ir vilniečiai: naujausių tyrimų rezultatai ir perspektyvos“ (2016 m. spalio 27 d.). Institutas prisidėjo ir rengiant nuolatinių savo partnerių Nacionalinio muziejaus LDK valdovų rūmai ir Vavelio karališkosios pilies konferenciją „Abiejų Tautų sostinių katedros: Krokuvos ir Vilniaus vyskupiškosios bažnyčios“ (2016 m. spalio 12–14 d.; kiti partneriai: VU istorijos fakultetas, Bažnytinio paveldo muziejus, LR ambasada Lenkijos Respublikoje, Lenkijos institutas Vilniuje).

Institutas surengė bent keletą nacionalinio masto renginių, tarp jų buvo tradicinė kartu su Vytauto Didžiojo universitetu rengiama konferencija „Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė XVIII a.: kasdienybės istorijos (su VDU; 2016 m. lapkričio 25 d.), taip pat kasmetinis su Klaipėdos universitetu rengiamas jau 7-asis mokslinis doktorantų seminaras (2016 m. balandžio 21–22 d.). Lietuvos Respublikos Seimo paskelbtiems prezidento Kazio Griniaus metams buvo skirta su Vilniaus universitetu 2016 m. lapkričio 25 d. surengta konferencija „Humanisto Kazio Griniaus dilema: tarp tautos ir demokratijos“. Kartu su nacionaliniu muziejumi konferencija „Profesoriaus Vacio Miliaus 90 metų jubiliejui prisiminti“ 2016 m. gruodžio 8 d. prisimintas ir aptartas ilgamečio Instituto darbuotojo Vacio Miliaus mokslinis palikimas.

Bendradarbiaujant su užsienio partneriais, Institutas prisidėjo organizuojant tarptautines konferencijas užsienio šalyse. Šioje srityje pagrindiniais partneriais lieka Lenkijos mokslo ir studijų institucijos. Su jomis surengta daugiausia bendrų konferencijų: su Kun. K. Kluko žemės ūkio muziejumi Ciechanowcuose, Palenkės vaivadijos maršalkos administracijos Tautinio paveldo ir kultūros skyriumi, Vyriausioju senųjų aktų archyvu (Varšuva), Vyriausiąja valstybinių archyvų direkcija, M. Koperniko universitetu Torunėje, Ciechanowce, Lenkija, 2016 m. balandžio 28–30 d. surengta konferencija „Tautinės mažumos – tautinio saugumo galimybė, iššūkis ar pavojus? Institutas buvo partneris organizuojant konferenciją „Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė ir jos tradicija“ Poznanėje, 2016 m. gruodžio 9 d. kartu su Poznanės Adomo Mickevičiaus universitetu ir Račynskių biblioteka Poznanėje. Taip pat tradicine galima laikyti bendrą veiklą su baltarusišku institutu „Politinė sfera“ (Baltarusija-Lietuva). 2016 m. gegužės 12–14 d. su juo, bendradarbiaujant ir kitoms institucijoms – Lietuvos Respublikos ambasada Baltarusijoje, Lenkijos institutui Vilniuje, Baltarusijos kolegijai, LDK institutui, VDU – Minske surengta konferencija „Tauta krizės metu.

Nacionaliniai interesai, identitetas, tautinė idėja ir istorijos politika Vidurio ir Rytų Europoje po 2008 m.“

Didelis mokslinių konferencijų skaičius neabejotinai yra teigiama tendencija, tačiau lygiai taip pat reikia pastebėti, kad kai kuriais atvejais tyrinėtojų dalyvavimas mokslinėse konferencijose yra suprantamas tik kaip savo pranešimo perskaitymas, kas labai menkina tokių renginių kaip mokslo komunikacijos platformų reikšmę

Plėtojant tarptautinius ryšius remtasi sutartimis su užsienio mokslo institucijomis.

Institutas turi veikiančias bendradarbiavimo sutartis su šiomis užsienio švietimo bei mokslo institucijomis: Adomo Mickevičiaus universitetu Poznanėje, Lenkijos MA Tadeuszo Manteuffelio istorijos institutu, M. Koperniko universiteto Torunėje Istorijos fakultetu, Rusijos MA Visuotinės istorijos bei Rusijos MA Rusijos istorijos institutais, Herderio institutu Marburge (Vokietija), Ukrainos nacionalinės mokslų akademijos Ukrainos istorijos institutu, Lenkijos mokslų akademijos Krokuvoje II Istorijos-filosofijos skyriumi, Valstybiniu Baltarusijos universitetu Minske bei Lenkijos MA Mokslo istorijos institutu, Rusijos MA Archeologijos institutu, Vidurio Rytų Europos istorijos ir kultūros humanitarinių mokslų centru Leipcige (Vokietija), Latvijos universiteto Latvijos istorijos institutu bei Ukrainos nacionaliniu rezervatu „Ternopilio pilys“ (Ukraina). Valstybinio Baltarusijos universiteto Minske kvietimu LII įeina į konsorciumą, kuris teikė paraišką programai Erasmus+.

LII taip pat yra pasirašęs sutartį su Ukrainos archeologijos institutu, Podolės Kameneco miesto taryba, Nacionaliniu istoriniu-architektūriniu draustiniu „Кам’янець“, Nacionaliniu I. Ogienkos universitetu, Valstybiniu istoriniu muziejumi-draustiniu Podolės Kamenece, dėl bendradarbiavimo Podolės Kameneco istorinio-archeologinio paveldo mokslinių tyrimų srityje.

2016 m. LII pasirašė bendradarbiavimo sutartį su Armėnijos mokslų akademijos Istorijos institutu.

2016 m. toliau buvo derinama bendradarbiavimo sutartis su Baltarusijos MA Istorijos institutu, pradėtas susirašinėjimas dėl LII prisijungimo prie Šiaurės doktorantų mokyklos archeologijoje (Nordic Graduate School in Archeology Dialogues with the Past [Dialpast]), sutarties sudarymo su Lenkijos Tautinės atminties institutu (Instytut Pamięci Narodowej). Prasidėjo konsultacijos dėl įvairių bendradarbiavimo formų su Vokietijos istorijos institutu Varšuvoje (Deutsches Historisches Institut in Warschau).

Kaip ir ankstesniais metais LII mokslininkai sėkmingai naudojo mainų su Lenkijos mokslo įstaigomis bei Herderio institutu Vokietijoje programomis.

Doktorantūra. Ryšiai su aukštosiomis mokyklomis ir dalyvavimas studijų procese

Pirmasis naujos doktorantūros su Vilniaus universitetu doktorantas Andrejus Ryčkovas 2016 m. gegužės 26 d. apgynė disertaciją „*Valdovo išdavystės samprata Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje XIII a. pabaigoje – XVI a. viduryje*“ (vadovas – dr. A. Dubonis).

Doktorantūros studijas Institute tęsė istorikai Juozapas Paškauskas, Gabrielė Jasiūnienė, Arūnas Astramskas, Rūta Grišinaite, Monika Šipelytė, Justina Sipavičiūtė, Vilija Ralytė ir Daiva Milinkevičiūtė, etnologai Inga Zemblienė, Jonas Tilvikas, Viktorija Varanauskaitė ir Audronė Daraškevičienė, archeologai Mantas Daubaras, Monika Žemantauskaitė, Saulius Sarcevičius ir Ramūnas Šmigelskas. 2016 m. į istorijos krypties doktorantūros studijas priimti 6 doktorantai – Karolis Tumelis, Rasa Leonavičiūtė, Vytenis Podėnas, Sonata Šulcė, Ieva Griniūtė, Povilas

Mintautas. 2016 metų pabaigoje Institute doktorantūroje studijavo 21 doktorantas (17 – istorijos, 4 – etnologijos kryptį).

Instituto mokslininkai aktyviai dalyvavo rengiant jaunos mokslininkus: 16 mokslininkų vadovavo 24 doktorantams (T. Bairašauskaitė, R. Čepaitienė, A. Čivilytė, S. Grybkauskas, V. Juodagalvis, J. Kiaupienė, L. Kurila, Č. Laurinavičius, R. Miknys, G. Motuzaitė – Matuzevičiūtė, E. Rimša, R. Paukštytė – Šaknienė, R. Ragauskienė, V. Savoniakaitė, V. Sirutavičius, D. Staliūnas); 9 mokslininkai buvo 15 Gynimo tarybų nariais.

Sukauptos žinios ir patirtis perteikiami studentams ir magistrams. Aštuoniolika Instituto mokslininkų, tai sudaro 28 proc. visų mokslininkų, dėstė Lietuvos ir užsienio aukštosiose mokyklose: Vilniaus universitete (T. Bairašauskaitė, E. Bendikaitė, R. Čepaitienė, L. Kurila, G. Motuzaitė–Matuzevičiūtė, V. Sirutavičius, D. Staliūnas, A. Strimaitienė, R. Vengalis) Lietuvos edukologijos universitete (R. Šmigelskytė–Stukienė, A. Svarauskas); Klaipėdos universitete (Č. Laurinavičius, R. Miknys); Kauno Vytauto Didžiojo universitete (J. Kiaupienė), Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijoje (E. Meilus, V. Pugačiauskas); Lenkijoje Europos aukštojoje teisės ir administracijos mokykloje (A. Prašmantaitė), University of Illinois at Chicago (G. Subačius). Tokiu būdu mokslinių tyrimų metu įgytos žinios yra tiesiogiai panaudojamos studijų procese, tokiu būdu prisidedama įgyvendinant mokslinių tyrimų ir studijų vienybės principą.

Institute mokslinio tiriamojo darbo praktiką atliko 6 Vilniaus universiteto ir Lietuvos edukologijos universiteto studentai.

Socialinė ir kultūrinė plėtra. Mokslinių tyrimų sklaida visuomenėje

Įgyvendinant Instituto veiklos tikslą „bendradarbiauti su valdžios, visuomenės ir verslo atstovais, vykdyti lituanistinių mokslinių tyrimų, socialinės ir kultūrinės plėtros užsakomuosius darbus, teikti metodologinę, metodinę ir kitą pagalbą“ toliau buvo bendradarbiaujama su nuolatiniais socialiniais partneriais – Lietuvos valstybinėmis institucijomis, Lietuvos ambasadomis užsienyje

Bendradarbiaujant su Lietuvos ambasada Jungtinėje Karalystėje ir Londono universiteto (UCL) School of Slavonic and East European Studies 2016 m. gegužės 18 d. surengta Apvaliojo stalo diskusija, kurioje buvo pristatyta Roberto Frosto knyga *The Oxford History of Poland-Lithuania*, vol. 1: *The Making of the Polish-Lithuanian Union, 1385–1569* (Oxford, 2015).

Įgyvendinant valstybinę K. Griniui skirtą programą, dalyvauta Nacionalinėje M. Mažvydo bibliotekoje rengiant virtualią internetinę parodą skirtą Prezidentui Kaziu Griniui.

Instituto mokslininkai dalyvavo visuomenės aktualijoms skirtose diskusijose: „Dvaras ir miestas Lietuvoje 1919 – 1940 m.: kultūra, tradicija, modernybė“, 2016 m. gegužės 17 d., Kauno Rotušėje, kurią organizavo VDU, Lietuvos pilių ir dvarų asociacija, Lietuvos centrinis valstybės archyvas, Kauno miesto muziejus; taip pat diskusijoje „Ar reikėtų pakeisti Kazio Škirpos alėjos pavadinimą?“, Vilniaus Rotušėje, 2016 m. lapkričio 29 d.

Institutas ketvirtą kartą dalyvavo mokslo populiarinimo šventėje „Tyrejų naktis“, savo tyrimus visuomenei įdomiai pristatė V. Savoniakaitė ir V. Ivanauskas. Europos paveldo dienų dalyviams surengtos 2 ekskursijos. Turizmo informacijos centro prašymu jau kelinti metai iš eilės Instituto mokslininkai skaitė paskaitas gidams ir turizmo specialistams.

Kaip paprastai aktyviai dalyvauta regioninėse konferencijose įvairiose Lietuvos vietovėse, jose, kaip minėta, perskaityti 48 pranešimai. Instituto tyrėjai buvo aktyvūs ir matomi viešajame diskurse. Jie perskaitė 70 viešų paskaitų visuomenei (Lietuvoje – Vilniuje, Kaune,

Panevėžyje, Trakuose, Šalčininkuose, Šakiuose, Anykščiuose, Alytuje, Tauragėje, Kaišiadoryse, Jašiūnuose, Druskininkuose, Lazdijuose, Mažeikiuose, Marijampolėje, bei užsienyje – JAV (Stanfordo ir Valstybiniame Arizonos universitete), Rusijoje (Maskva), Prancūzijoje (Paryžius), Baltarusijoje (Minskas), Lenkijoje (Seinai)), tarp jų nemažai paskaitų mokiniam ir mokytojams, ypač čia aktyvūs buvo etnologai. Instituto mokslininkai surengė ir dalyvavo 18 LII išleistų knygų pristatymų, Lietuvoje ir užsienyje paskelbė 9 mokslo populiarinimo straipsnius, dalyvavo 110 TV ir radijo laidų, diskusijų, davė interviu žiniasklaidai. A. Kasparavičius konsultavo kuriant 12 serijų istorinį filmą „Laisvės kaina. Savanoriai“ bei 12 dalių istorinių – dokumentinių laidų ciklą „Žmonės, kurie pastatė Lietuvą“, o R. Miknys dalyvavo trijų dokumentinių apybraižų apie J. Basanavičių ir K. Grinių kūrimą. Pagal viešų pasisakymų skaičių jau ne pirmus metus nepralenkiamas buvo Algimantas Kasparavičius, įvairia sklaidos veikla išsiskyrė R. Čepaitienė, Č. Laurinavičius, A. Svarauskas, R. Šmigelskytė–Stukienė, V. Tumėnas. Apskritai populiarinant istorijos mokslo žinias visuomenėje vienaip ar kitaip dalyvavo 42 Instituto tyrėjai.

Instituto mokslininkai parengė 16 pažymų ir ekspertinių išvadų Lietuvos valstybės ir savivaldos institucijoms.

Kaip ir kasmet Instituto mokslininkai buvo aktyvūs įvairių valstybinių komisijų, ekspertų grupių, tarybų veikloje. Lietuvos ir tarptautinių institucijų veikloje dalyvavo 26 Instituto mokslininkai.

Darbuotojų mobilumas

Mokslinių tyrimų efektyvumui ir jų sėkmei svarbi yra mokslininkų galimybė išvykti stažuotis į užsienį, padirbėti užsienio archyvuose ir bibliotekose. 2016 m. šioje srityje naujienu neatnešė, buvo naudojamosi įprastomis galimybėmis. Tokias galimybes suteikė pagal bendradarbiavimo sutartis su užsienio partneriais įgyvendinama Instituto mainų programa. 2016 m. pagal mokslinių mainų su Lenkijos MA Istorijos ir Mokslo istorijos institutais programą 7 mokslininkai dirbo Varšuvos archyvuose (R. Čepaitė, J. Drungilas, D. Milinkevičiūtė, R. Ragauskienė, A. Ryčkov, G. Sliesoriūnas, R. Šmigelskytė–Stukienė); pagal mainų su Lenkijos Mokslų akademija Krokovoje programą šiame mieste dirbo D. Baronas ir A. Prašmantaitė. Marburge stažavosi V. Petronis. Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūros lėšomis finansuotos 4 komandiruotės į Minską, Maskvą, Varšuvą ir Niujorką (O. Mastianica, A. Ryčkov, D. Mačiulis, J. Paškauskas) dirbti archyvuose ir bibliotekose bei 1 komandiruotė į konferenciją Sankt Peterburge (R. Jonaitis, I. Kaplūnaitė, M. Adomaitis, G. Vaitkevičius). Į Baltarusiją pagal Lietuvos ir Baltarusijos mokslų akademijų bendradarbiavimo ir mainų sutartį vyko R. Šmigelskytė–Stukienė. Ilgalaiškės stažuotės, iki 3 mėn. trukmės, darbui užsienio archyvuose, kaip ir kasmet, finansavo Švietimo mainų paramos fondas. Fondo paramą 2016 m. gavo 5 mokslininkai – R. Čepaitė, R. Griškaitė, V. Stravinskienė, D. Vilimas ir G. Zujienė, kurie stažavosi Lenkijoje ir Baltarusijoje. LMT finansavo tik vieną – A. Čivilytės – stažuotę JAV, Buffalo (the State University of New York at Buffalo) universitete. E. Bendikaitė stažavosi vokiečių kultūros institute (Goethe-Institut) Berlyne, Vokietijoje.

Sumažėjus Institute įgyvendinamų projektų skaičiui, ženkliai sumažėjo ir LMT projektų lėšomis finansuotų išvykų skaičius. 2016 m. tokių buvo tik 4. Institutas savo lėšomis taip pat rėmė dalį išvykų į tarptautines konferencijas.

Institute 2016 m. stažavosi 2 mokslininkai iš Baltarusijos.

Mokslo infrastruktūra

Leidybinė veikla. 2016 m. Instituto leidybinė grupė padėjo įgyvendinti LMT finansuotus sklaidos projektus, taip pat leido Instituto lėšomis leidžiamus leidinius, disertacijas, disertacijų tezes, rengė kitus informacinius leidinius, organizavo straipsnių ir pranešimų vertimą, knygų pristatymus ir informacijos sklaidą. Dvidešimt du Instituto išleisti leidiniai buvo finansuojami LMT projektų lėšomis. Dviejų leidinių leidybą parėmė Kultūros ministerija. Savo lėšomis Institutas išleido tris leidinius.

2016 m. įvairiose leidyklose buvo išleista 30 su Instituto vardu susijusių leidinių (Lietuvos istorijos instituto darbuotojų parengti, Instituto periodiniai leidiniai ir pan.) (2015 – 36; 2014 – 28, 2013 – 25, 2012 – 33, 2011 m. – 31). Iš jų 28 monografijos, šaltinių publikacijos, straipsnių rinkiniai, periodiniai leidiniai, 1 disertacija, 1 disertacijų tezės. LII leidykla išleido 24 leidinius (2015 – 28 ; 2014 – 23, 2013 – 15, 2012 – 19, 2011 – 22).

2016 m. išleisti net 8 Instituto žurnalų numeriai ar tomai: *Lietuvos istorijos metraščio* pasirodė 3 numeriai, siekiant įveikti vėlavimą, atsiradusį dėl lėšų stokos gerokai anksčiau, *Lietuvos archeologija*, *Lithuanian Historical Studies*, *Lietuvos etnologija*, tęstinis leidinys *XVIII amžiaus studijos*. Instituto leidykla išleido ir pirmą *Archivum Lithuanicum* numerį, Institutui tapus vienu iš žurnalo leidėjų Tikrai sutelktai dirbo Instituto leidybos grupė, vadovaujama Mindaugo Maskoliūno. Leidybos grupė tampa tikru mokslininkų pagalbininku jų sklaidos veikloje.

2016 vienas iš didžiausių leidybinės grupės darbų buvo tęstinių leidinių skaitmeninimas ir perdavimas įkėlimui į LII talpyklą atvirajai prieigai. Tai tęstinių leidinių *Lietuvos metrikos naujienos* lietuvių ir rusų kalbomis (suskaitmeninti visi leidiniai nuo 1 iki 15 numerio lietuvių ir rusų kalba), *Lietuvos etnologijos* (skaitmeninti paskutinių 6 metų leidiniai), *Lietuvos istorijos metraščio* (suskaitmeninti paskutinių 8 metų išleisti numeriai) bei *Lithuanian Historical Studies* (suskaitmeninti visi 17 numerių) skaitmeninių kopijų parengimas. Šiems leidiniams buvo išimti atskiri E-ISSN numeriai. Tokiu būdu šiuo metu viešai prieigai prieinami visi *Lietuvos archeologijos* ir *Lithuanian Historical Studies* numeriai. 2017 m. bus pradėti *Lietuvos istorijos metraščio* visų likusių numerių skaitmeninimo darbai ir kėlimas į talpyklą, taip pat *Archivum Lithuanicum* skaitmeninimas.

Biblioteka. 2016 m. bibliotekos fondais naudojosi 72 instituto darbuotojai bei 6 doktorantai ir 162 kitų mokslo ir švietimo įstaigų darbuotojai bei studentai (bibliotekos fondais – 42, rankraštyno fondais – 120), t. y. šiek tiek mažiau nei 2015 metais. Bendras apsilankymų (lankytojų) skaičius taip pat sumažėjo – 2045. Bibliotekos ir rankraštyno vartotojams viso buvo išduota 7810 fiz. vnt. leidinių (iš bibliotekos fondų – 2361 fiz. vnt.; iš rankraštyno fondų – 5449 fiz. vnt.). Bibliotekos darbuotojai darė kopijas vartotojams: nuskenuoti 465 vaizdai. Skaitytojų prašymu padarytos 488 leidinių kopijos. Per metus bibliotekos elektroninis katalogas papildytas 2357 egzempliorių įrašais, iš jų: rankraščių kataloge papildytas F1 – Archeologijos ataskaitos, planai, negatyvai – 616 įrašų (jame dabar galima rasti 755 naujai gautų archeologinių tyrimų ataskaitų įrašus); bibliotekos katalogas papildytas 106 senų, retų ir ypač vertingų dokumentų fondo įrašais; bibliotekos abėcėlinis katalogas papildytas 1512 kortelių. Gautas 263 informacinės užklauskos iš vartotojų, 79 iš jų elektroninėmis priemonėmis.

Bibliotekos darbuotojai kaip ir kasmet priėmė ir su fonduose saugoma medžiaga bei naudojimosi taisyklėmis supažindino VU archeologijos specialybės I kurso studentus ir Lietuvos edukologijos universiteto Istorijos fakulteto istorijos specialybės studentus.

Komplektuojant bibliotekos fondą, 2016 m. buvo papildytas 756 fiz. vnt. leidinių (pagrindiniai šaltiniai: dovanos – 388 fiz. vnt., mainai – 184 fiz. vnt., Lietuvos istorijos instituto

leidiniai – 96 fiz. vnt., 24 pav., pirkimas – 53 fiz. vnt., prenumerata – 33 fiz. vnt. ir 2 komplektai). 2016 metais leidinių mainai vyko su 26 institucijomis (Lietuvoje – 4; Lenkijoje – 8, Vokietijoje – 5, Rusijoje – 4, Ukrainoje – 2, Moldovoje, Estijoje, Čekijoje – po 1). Mainais perduota 126 egz. Lietuvos istorijos instituto išleistų leidinių.

2016 m. pabaigoje bibliotekos rankraštyne buvo 78 fondai. Sudaryti 2 nauji fondai: Lietuvos Nepriklausomybės Gynimo Sausio 13-osios brolija (Nr. 77); Jurgis Lupeikis (Nr. 78). Papildyti 7 fondai (nr. 1, 6, 17, 19, 33, 51, 67). Rankraščių fondas 2016 m. buvo papildytas 691 fiz. vnt. dokumentų.

Per Lietuvos mokslinių bibliotekų asociaciją, vykdant projektą „eMoDB.LT3: elektroninių mokslo duomenų bazių atvėrimas Lietuvai – trečiasis etapas“ Lietuvos istorijos institutas turi priėjimą prie 3 duomenų bazių: EBSCO Publishing (eIFL.net duomenų bazių paketas); Emerald Management eJournals Collection; Taylor & Francis SHH Library and S&T Library. Taigi duomenų bazių, kuriomis galėjome naudotis skaičius per metus sumažėjo nuo penkių 2015 m. iki trijų 2016 metais.

Finansinė Instituto būklė 2016 m.

2016 metams Institutui pagal programą „Lietuvos visuomenės ir valstybės raida iki XXI a. pradžios“, iš kurios finansuojama beveik **visa Instituto mokslinė ir ūkinė veikla, buvo skirta 1275,6 t. eurų** (biudžetinis finansavimas), palyginimui: 2015 m. – 1109,8 t. eurai, 2014 m. – 1002,7 t. eurai.

2016 metais ūkiskaitinės lėšos sudarė 28,9 t. eurų, tai 3 sutartys (iš jų tik viena sutartis su verslo įmone, kitos 2 – su valstybine institucija.)

Už parduotas knygas gauta – 32,5 t. eurų.

Viso gauta ir sumokėta į biudžetą ūkiskaitinių lėšų 2016 metais 59,8 t. eurų (sudaroma atskira sąmata-„pajamų įmokos“ ir įvardijamos kaip biudžetinės lėšos).

2016 metų projektai – gauta – 436,9 t. eurų (2015 m. – 531,4 t. eurai, 2014 m. – 1338,1 t. eurai, 2013 m. – 1134,3 t. eurai)

Projektinių lėšų iš LMT gauta – 319,3 t. eurų (27 sutartys iš jų 1 sutartis išvykų rėmimas ir 1 sutartis už projekto paruošimą).

Tarptautiniai ES projektai – 71,3 t. eurų (1 projektas)

LMT – Doktorantūros studijų plėtra – 24,2 t. eurų,

Kultūros ministerija – 1,0 t. eurų,

Mokslo inovacijų agentūra – 21,1 t. eurų,

Iš viso 2016 m. gautas finansavimas sudarė 1772,3 t. eurų ir įgyvendinti 33 projektai ir programos.

2016 metams iš 1275,6 t. eurų skirtų asignavimų buvo patvirtinta 883,0 t. eurai darbo užmokesčiui ir 273,3 t. eurų socialinio draudimo įmokoms. Buvo planuojamas lėšų trūkumas darbo užmokesčiui ir socialinio draudimo įmokoms, tačiau buvo sutaupyta dėl mokamo atlyginimo iš LMT projektų. Už LMT projektų aptarnavimui skirtas lėšas buvo mokama už šildymą, elektros energiją, telefonus ir kitos ūkinės išlaidos, nupirkti prekių.

Skirtų biudžetinių lėšų panaudojimas 2016 m. palyginti 2015, 2014, 2013 m. išlaidomis (eurais):

	2016	2015	2014	2013
VISO: iš jų	1275593	1109831	1002664	916937
Darbo užmokestis	882980	767022	705224	644375
Soc. draudimo įmokos	273282	236764	218489	207831
Doktorantai	74693	47001	43554	30236
Viso kitos išlaidos	44638	59044	35397	34495
Šildymas	12697	11821	2316	3186
Elektros energija	9906	6238	3583	3470
Ryšiai	1357	1249	608	290
Transporto išlaikymas	1500	3413	1633	1367
Ilgalaikio turto įsigijimas	0	7019	8027	11067
Kitos prekės	3020	2857	4039	4792
Komandiruotės (mainai)	5955	7127	7240	3804
Vandentiekis, kitos paslaugos	372	108	319	232
Kitos paslaugos iš jų:	9831	19212	7632	6287
autorinės sutartys	1560	2600	0	1332
mainai	975	1245	608	696
kitos išlaidos	7296	15367	7024	4259

Pabaiga

Apibendrinant pažymėtina, kad 2016-ieji metai Institutui nors ir nebuvo tokie sėkmingi kaip 2015-ieji kai kuriose srityse, tačiau mokslinių tyrimų rezultatai yra geri. Institutas ir toliau vertinamas kaip stiprus tyrimų centras, matoma jo svarba sprendžiant valstybei ir visuomenei kylančius uždavinius. Svarbu ir tai, kad dėl institutų administracijų, direktorių konferencijos bei mokslininkų aktyvių veiksmų, kurie atkreipė Lietuvos Respublikos Seimo ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės dėmesį į žemus mokslininkų atlyginimus, padidėjo biudžetinio finansavimo dalis, skirta atlyginimams.

Ne viena iš ataskaitoje paminėtų problemų persikelia į 2017 metus, jas turėsime spręsti. Kartu 2017-ais metais laukia nauji uždaviniai.

- 2017-ais naujos Instituto ilgalaikės programos, taip pat ir naujosios institucinės programos pradės savo darbus. Labai svarbu įvertinti pirmojo programų įgyvendinimo etapo problemas, sunkumus, įgytą patirtį ir labai atsakingai, kryptingai siekti užsibrėžtų rezultatų.
- 2017-ieji – Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečiui skirtų renginių, kuriuose Institutas dalyvauja, metai. Valstybės šimtmečio programai Institutas yra įsipareigojęs atlikti kai kuriuos darbus, kuriuos privalėsime padaryti. Kita vertus, svarbu aktyviai įsitraukti į mokytojų, mokinių švietimą ir apskritai mokslo sklaidos veiklą, susijusią su šia data.
- Pastaraisiais metais didėja poreikis labiau sieti mokslinių tyrimų rezultatus su vidurinio švietimo sistema. Todėl 2017 metais ypač aktualu bus aktyviau dalyvauti keliant mokytojų kvalifikaciją, kuriant ir svarstant naujos istorijos dėstymo mokykloje programos projektus.

- Nepaisant to, kad Instituto biudžetinis finansavimas padidėjo, tam tikrų finansinių problemų turėsime. Jos bus susiję su sumažėjusiu konkursiniu finansavimu, dėl ko ne tik sumažės mokslinių tyrimų apimtys ir mokslinė produkcija, bet taip pat ir administravimui skirtos lėšos. Kaip tik pastarųjų dėka buvo taupomos biudžetinio asignavimo eilutės lėšos, skirtos infrastruktūros išlaikymui. Sutaupytos lėšos buvo naudojamos tyrimams, komandiruotėms, konferencijoms, leidiniams, vertimams. Taigi 2017 m. Instituto galimybės paremti mokslines išvykas, vertimus bus mažesnės. Didžiules problemas kelia mokslininkų parengtų darbų leidybos finansavimas. Dėl ribotų finansinių galimybių Institutas galės savo lėšomis išleisti tik labai mažą skaičių darbų, o tai skaudžiai atsilies 2017 m. Instituto veiklos rezultatams.
- 2017 metais Instituto administracijai, ypač ūkio skyriui, yra iškilusi nelengva užduotis parengti ir užregistruoti infrastruktūros atnaujinimo bei pastatų renovacijos projektus, kad 2018 metais galėtumėm spręsti instituto pastatų būklės problemą. Taip pat bus vykdomi elektros skydinės pastato kapitalinio remonto darbai, kuriems Vyriausybė skyrė lėšas.

PRIEDAS

Lietuvos istorijos instituto mokslininkų publikacijos 2016 metais**Monografijos ir studijos:**

Dubonis, Artūras, Antanavičius, Darius; Ragauskienė, Raimonda, Šmigelskytė-Stukienė, Ramunė. *Susigrąžinant praeitį: Lietuvos Metrikos istorija ir tyrimai* / Artūras Dubonis, Darius Antanavičius, Raimonda Ragauskienė, Ramunė Šmigelskytė – Stukienė; [atsakomasis sudarytojas ir mokslinis redaktorius Artūras Dubonis]; Lietuvos istorijos institutas. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2016. – 288 p.: iliustr. – Santr. angl., rus. – Bibliogr., p. 261–272, ir išnašose. – Asmenų ir vietų r-klės: p. 278–287. – ISBN 978-609-8183-20-7

Griškaitė, Reda. *Nuo botanikos iki istorijos: Paluknio dvaro literatė Aleksandra Volfgangaitė: Aleksandra Tekla Sofia Wolfgang, 1805-1861* / Reda Griškaitė; Lietuvos istorijos institutas. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2016. – 268 p.: iliustr. – (Bibliotheca Archivi Lituani, ISSN 1648-3294; 10). – Bibliogr. p. 206-227, ir išnašose. – Santr. angl. p. 234-243. – Asmenų ir vietų r-klės p. 244-266. – ISBN 978-609-8183-17-7

Grybkauškas, Saulius. *Sovietinis „generalgubernatorius“: Komunistų partijų antrieji sekretoriai Sovietų Sąjungos respublikose* / Lietuvos istorijos institutas. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2016. – 388 p.; iliustr. – Santr. angl. – Bibliogr.: p. 349-355. – Asmenvardžių r-klė: p. 378-387. ISBN 978-609-8183-14-6

Juodis, Darius. *Šiapus ir anapus kordono: sovietų saugumo veikla prieš lietuvių išeiviją 1945-1991 m.* / Darius Juodis; Lietuvos istorijos institutas. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2016. – 472 p.: iliustr. – Santr. angl., rus., vok. – Bibliogr., p. 385-400, ir išnašose. – Asmenų ir vietovardžių r-klės: p. 455-471. – ISBN 978-609-8183-18-4

Kiaupienė Jūratė. *Tarp Romos ir Bizantijos: Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės politinės kultūros aukso amžius (XV a. antroji pusė - XVII a. pirmoji pusė):* [monografija] / Jūratė Kiaupienė; Lietuvos istorijos institutas. - Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2016. - 344 p. - Santr. angl. - Bibliogr., p.289-326, ir išnašose. - Asmenvardžių r-klė: p. 337-342. ISBN 978-609-8183-22-1

Mastianica, Olga. *Bajorija lietuvių tautiniame projekte: (XIX a. pabaiga – XX a. pradžia)* / Lietuvos istorijos institutas. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2016. – 200 p.: iliustr. – Santr. angl. – Bibliogr., p. 182-194, ir išnašose. – Asmenvardžių r-klė: p. 195-198. – ISBN 978-609-8183-13-9

Paukštytė – Šaknienė, Rasa, Mardosa, Jonas, Šaknys, Žilvytis, Šidiškienė Irma. *Šventės šiuolaikinėje vilniečių šeimoje* / sudarytoja Rasa Paukštytė – Šaknienė; Lietuvos istorijos institutas. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2016. – 376 p.: iliustr. – Santr. angl. – Bibliogr. sk. gale. – Vietovardžių r-klė: p. 367-372. ISBN 978-609-8183-12-2

Rimša, Edmundas. *Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytauto antspaudai ir žemių heraldika* / Lietuvos istorijos institutas. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2016. – 192 p.: iliustr. - Santr. angl.. – Bibliogr., p. 166–178, ir išnašose. – Asmenvardžių r-klė: p. 185–190. ISBN 978-609-8183-24-5

Sarcevičius, Saulius, Valionienė Oksana, Pugačiauskas, Virgilijus. *Kreivoji pilis: tarpdisciplininių tyrimų atvejis* / Lietuvos istorijos institutas. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2016. – 284 p.: iliustr. - Santr. angl. – Bibliogr., p. 273–280, ir išnašose. – Asmenų r-klė: p. 281–283. ISBN 978-609-8183-21-4 (12,9 aut.l.)

Safronovas, Vasilijus. *The Creation of National Spaces in a Pluricultural Region: The Case of Prussian Lithuania* (Lithuanian Studies without Borders). – Brighton, MA: Academic Studies Press, 2016. – 470 pp. ISBN 9781618115249 (vertimas)

Šaltinių publikacijos:

Lietuvos Metrika. Kn. Nr. 29, (1546-1547); Užrašymų knyga 29 / Lietuvos istorijos institutas; parengė Inga Ilarienė. – Vilnius: Lietuvos istorijos instituto leidykla, 2016. –XXXII, 236 p.: iliustr. - Tekstas liet., rusėnų k. – Bibliogr. p. 173-175 ir įvado išnašose. – R-klės: p. 179-226. – ISBN 978-609-8183-15-3

Moravskis, Stanislovas. *Iš visur po truputį. II tomas: Broliai bajorai. Atsiskyrėlio gavenda* / Parengė Reda Griškaitė; Lietuvos istorijos institutas. – Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2016. – 583 p.; iliustr. - Santr. lenkų ir angl. – Bibliogr., p. 455-477, ir komentaruose. – Asmenvardžių ir vietovardžių r-klės: p. 543-583.

Römeris, Mykolas. *Dienoraštis. [Kn.7]: 1922 m. birželio 16-oji-1923 m. balandžio 10-oji* / Lietuvos istorijos institutas; [sudarytojas ir mokslinis redaktorius Rimantas Miknys]; iš lenkų kalbos vertė Vaiva Grigaitienė; [lenkišką tekstą dešifravo Rimantas Miknys]. – Vilnius: Versus aureus, [2016]. – XXVIII, 364 p.: iliustr., faks., portr. – Kn. taip pat: Įvadas. Senosios ir moderniosios Lietuvos tapatybių kryžkelės Mykolo Römerio biografijoje / Rimantas Miknys, p. VII-XXVII. – Bibliogr. įvado išnašose. – Asmenvardžių ir vietovardžių r-klės: p. 327-335. ISBN 978-9955-34-603-6

XVII a. vidurio Maskvos okupacijos Lietuvoje šaltiniai. T. IV: pabėgėlių iš Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės Prūsijoje 1656 m. sąrašai / sudarė Elmantas Meilus; parengė Mintautas Čiurinskas, Inga Ilarienė, Algimantas Kaminskas, E. Meilus, Edmundas Rimša. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2016. – 508 p.: iliustr., faks. + 1 elektron. opt. diskas (CD). – Santr. vok., angl., lenk. – Bibliogr., p. 485-494, ir išnašose. – Asmenvardžių ir vietovardžių r-klės: p. 441-484. – ISBN 978-609-8183-19-1

Straipsnių rinkiniai:

Spatial Concepts of Lithuania in the Long Nineteenth Century, ed. Darius Staliūnas (Lithuanian Studies without Borders). – Brighton, MA: Academic Studies Press, 2016. – 525 pp., illus. ISBN 9781618115324 (vertimas)

1863-1864 m. sukilimas: istorija ir atmintis: [straipsnių rinkinys] / sudarytojai Zita Medišauskienė, Darius Staliūnas. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2016. – 276 p.: iliustr. - Bibliogr. išnašose. – Asmenvardžių r-klė: p. 263-274. ISBN 978-609-8183-23-8

Tęstiniai leidiniai:

Lietuvos istorijos metraštis. 2015 metai.1 / Lietuvos istorijos institutas. – Vilnius: Lietuvos istorijos instituto leidykla, 2016. – 230 p. – Santr. angl. – Bibliogr. nuorodose ir str. gale. - ISSN 0202-3342

Lietuvos istorijos metraštis. 2015 metai.2 / Lietuvos istorijos institutas. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2016. – 194 p. – Santr. angl. – Bibliogr. nuorodose ir str. gale. - ISSN 0202-3342

Lietuvos istorijos metraštis. 2016 metai.1 / Lietuvos istorijos institutas. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2016. – 173 p. – Santr. angl. – Bibliogr. nuorodose ir str. gale. - ISSN 0202-3342

Lietuvos archeologija, 42 / Lietuvos istorijos institutas, Vilnius: Diemedžio leidykla, 2016. - 255 p. ISSN 0207-8694

Lithuanian Historical Studies. Vol. 20/2015. - Vilnius: Lietuvos istorijos instituto leidykla, 2016. - 297 p. ISSN 1392-2343

Lietuvos etnologija 16(25). Socialinės antropologijos ir etnologijos studijos. 2016/ Lietuvos istorijos institutas. - Vilnius: Lietuvos istorijos instituto leidykla, 2016. - 240 p. ISSN 1392-4028

Archivum Lithuanicum, 18, 2016 / Klaipėdos universitetas, Lietuvių kalbos institutas, Lietuvos istorijos institutas, Šiaulių universitetas, University of Illinois at Chicago, Vilniaus universitetas, Vytauto Didžiojo universitetas. - Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2016. – 488 p.: iliustr. - ISSN 1392-737X

XVIII amžiaus studijos, t.3: Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė. Iššūkiai. Laimėjimai. Netektys: straipsnių rinkinys. Sudarytoja Ramunė Šmigelskytė – Stukienė / Lietuvos istorijos institutas. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2016. – 324 p.: iliustr. – Santr. liet ir angl. – Asmenvardžių r-klė: p. 304-319. – Vietovardžių r-klė: p. 320-323. - ISBN 978-609-8183-16-0 ISSN 2351-6968

Bibliografiniai – informaciniai leidiniai

Lietuvos istorijos bibliografija. 2003 / Lietuvos istorijos institutas; sudarė Irena Tumelytė, Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2016. 143 p. ISSN 1392-981X

Lietuvos Metrikos naujienos. 15-2014/2015, Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2016. 41 p. ISSN 1392-3382

Новости Литовской Метрики. 15-2014/2015, Вильнюс: Lietuvos istorijos institutas, 2016. 44 c. ISSN 1392-3390

Ryčkov, Andrej. *The Concept of Treason against the Grand Duke of Lithuania from the End of the 13th Century to the mid-16th Century. Summary of Doctoral Dissertation. Humanities, History (05 H) = Valdovo išdavystės samprata Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje XIII a. pabaigoje – XVI a.*

viduryje. Daktaro disertacijos santrauka. Humanitariniai mokslai, istorija (05 H) / Lietuvos istorijos institutas; Vilniaus universitetas. – Vilnius, 2016. – 28 p.

Populiarūs leidiniai:

Mykolas Kleopas Oginskis, *Tėviški patarimai = Бацькоўскія парады: keturi laišakai apie ugdymą / Parengė Vytas Rutkauskas, Ramunė Šmigelskytė – Stukienė; [įvadinio straipsnio ir komentarų autorė Ramunė Šmigelskytė – Stukienė]. – Vilnius: Petro ofsetas; [Rietavas]: Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejus, [2016]. – 152 p.: iliustr., faks., portr. - Bibliogr. išnašose. ISBN 978-609-420-536-1*